

Mulgi konverenssi peeti siikõrd Mustla pääl

21. novembril olli Mustla rahvamajan katetõiskus Mulgi konverenss, mille teemas olli siikõrd Mulgi Kultuuri Instituudi iistseisja, president Toomas Hendrik Ilves puult vällä üteldu mõte “Sii, mes tõi meid siia, ei vii meid enämb edesi”.

Konverenssi pääteema olli sii, kudas Mulgimaal targaste toimete, et sellest oles kasu nii ärielule ku ka kultuurile. Mulgi vanemb Siim Kabrits üteli, et Mulgimaal om oleme kik, mes üteli kandil ää edesimineku jaos vaja om – oma süük, tugev kultuur, järeka ettevõtte ja akkaje inimese. “Sii konverenss olli tähtis just selleperäst, et anda noordel mõtteainet ja näidate, et kuuntegemine avitep edesi ja kige Mulgimaa ääst käekäigust om meile kigile kasu. Ää iiskuju ütente gemisest om just enne konverenssi peetu edimene kolme Mulgi omavalitsuse ütine volikogude päev, kus üte lavva taga tullive kokku Tõrva, Mulgi ja Villändi valla inimese,” kõnel Kabrits.

Konverensil astsive üles Cleveroni nõnamiis Arno Kütt ja Mulgimaa Väiketootjate Liidu iistvedäje Indrek Palu ja Lauri Vaiksaar. Viil saive sõna kuulmeister ja Mulgimaa aalu näituse kokkusäädja Maile Kreevs, Peeter Volkonski, kes kõnel mulgi suurmeeste sünnikotustest, ja Tiina Tafenau, kes tei ettekande suguvõsaurmisest. Mulkele üteli oma ter vitusesõna kah Eesti Vabariigi riigialduse minister Jaak Aab.

Konverenssi kõrraldemise man ollive abis Mulgimaa ettevõtja, koolilitse, muusikamehe, käsitüülise ja ulka muud rahvast. Näituses sai konverenssi aal osta ja näta Mulgi käsitüüd ja süüki. Ettekanne te vahepääl näidati Tarvastu gümnaasiumi meedialassi õpilaste tettu vilmijupiksit ja päeväpilte Mulgi lipu päevä tähistemisest. Konverenssi saali eht Tarvastu käsitüükoda. Ääd kikkaseendeged suurmeputru

Konverensile ollive tullu kah omakultuuri oidje Kihnust, Võrumaalt ja Setumaalt. Na tullive kah mulkege ütitse pildi pääle ja sööriklavva ümmer, et arute, kuda ütenukun edesi minna. Pildi: Kaire Kannistu

Mulgimaa Uhkus Ilmar Köverik.

pakk Mustla kohvik. Meeleolu iist oolitsive lõõtsamehe Margus Põldsepp ja Rasmus Kadaja.

Mulke manu ollive käimä tullu kah tõiste kultuuriruumi inimese Setumaalt, Võrumaalt ja Kihnust. Peräst konverenssi istuti nendege viil üte lavva ümmer ja arutedi, mida saas

Konverensil saive Mulgi märgi kätte mesinik Jorma Õigus ja Viiratsi angerjavarmi nõnamiis Indrek Bremraud. Pilt om tettu Mulgi kaubariuli man - siandse pannas puutese, et ostja Mulgi kauba kergeste ära tunnes. Pilt: Martin Kosseson

ütenukun oma kultuurikante ääs ära tetä.

Konverensil kuulutedi vällä kah 2019. aaste Mulgimaa Uhkuse auinna saaja. Siikõrd viis auinna kodu Elme mulk Ilmar Köverik, kes om joba 25 aastet Tõrva kiriku-kammersaali juhateje, pallude kultuuri sündmuste kõrraldeje ja Elme

kihelkonnast peri inimeste juurde uurja. Temä akatet ja veet sarjan “Juure. Täädä-tuntu inimesi Elme kihelkonnast” om ollu joba üle 200 kokkusaamise, mis om kodukandi rahva ette toonu ilmatu ulka Elme kandist peri tarku, tublit ja akkajit inimesi.

Kätte anti kaits uut Mulgi

märki. Nüüd võive Mulgi märki tarvite kah osaühing BM Trade ek Viiratsi angerjavarm ja ettevõtja Jorma õigus, kes pakup Mulgi-Mõisa mett ja muud miikaupa. Mulgi märgi kandjit om nüüd kokku 15.

Kristi Ilves, toimeteje

Kuuntegemisel om vägi sihen

Eestlane, esieranis mulk, om iki omaette nokitseje, ei taha võrast oma tegemiste manu laske egä väärt mõtet üleaidsege jagade. Õige kah! A egä kõrd ei lää kambakeste kiitan liim lahjembes. Nüidse aal om mailm valla. Mulk om küll uhke, aga tillike – ütinde ta vällä ei paista.

Üten kihnlaste, setude ja võrukidege pääle konverenssi sõõriklavva ümmer istun sai mõne minutige selges, et mede mure om üsna üttemuudu. Näituses mure selle peräst, kudas oma kiilt ja kultuuri oida ja edesi kanda, selle jaos raha saia ja tõistel selges tetä, mesjaos sedä kikke vaja om. Tõine ädä om sii, et maal kihap suvel elu ku laevaköögin, a talve oles kik nagu vällä surnu, tihtipääle tuleve ää mõtte ja akkaje inimese kunnigilt linnast, paneve suvel elu kihame ... ja võtave sügüse linna ütten nii oma ää mõtte ku suvege teenit raha. Kas ja kui pallu sellest kigest põlitsidel elänigel kasu om? Kudas me esi saas ennest sedäviisi “maha müvvä”, et mede elu siin aaste läbi ää oles ja raha oma kanti jääs?

Säälsaman ei taha me ju olla mõtsalise, kedä rasse raha iist rahvale näidates, kelle kiil ja kultuur om pallald kaup, millege tiini. Oma kultuuri om ju kige rohkemb meile endile vaja, suvekülalise sest puudust tundma ei akka, nemä levväve varsti uvve kotusse, kus lustman käia.

Kigile neile muredele me sel kõrral lavva ümmer vastusit es levvä, a selges sai sii, et oma tahtmise tulep kõva elüge vällä üteld ja et mede sõna kaugembele kuulda oles, piame kokku oidma. Ütenkuun oma asja iist seisten oleme kangembe, ütten mõtelden tulep rohkemb äid mõttit.

Ilust pühädeaga kigile ja kaeme iki uvvel aastel meelen pidäde, et kambakeste om vangerd kergemb vedäde!

Kristi Ilves, toimeteti

Taageperän saive kokku Mulgimaa omavalitsuste volikogude

Tõrva, Mulgi ja Villändi valla volikogude saive Taageperä lossin kokku ja arutave, kudas Mulgi asja üttenkuun edesi viia. Pilt: Egon Bogdanov

20. novembrel koguni-ve Valgamaal Taageperän kigi kolme Mulgimaa omavalitsuse volikogude liikme, et arute üttenkuun Tõrva valda Sooglemäele luudave Mulgi elämuskeskuse asja ja mõtelde, kudas parembini kuuntüüd tetä.

Kokkusaamise ürajütuses kõnel EASi turismiarenduskeskuse direktur Margus Sameli sellest, kudas reisiäri avitep üte maanuka elu edesi viia. Setumaa valdu liidu nõnamiis Margus Timmo kõnel, kudas omavalitsuse Setumaal kuuntüüd teeve. Tõrva vallavanemb Maido Ruusmann and tädust Sooglemäele tettävest Mulgi elämuskeskusest. Kokkusaamine lõppi arutemisege, kudas üttenkuun edesi minna.

Tõrva vallavanemb ja Mulgi elämuskeskuse projekti iistvedäi Maido Ruusmann üteld, et siande Mulgimaa omavalit-

suste volikogude kuunistmine sihige panna kohaligu elu üle otsustege üttenkuun aruteme Mulgimaa elu edesiviimise üle om edimene omataoline ettevõtmine pääle 2017. aaste kohalikke valimisi.

Mulgi vallavolikogu esimihe Arvo Malingu jutu järgi kutsuti Tõrva, Mulgi ja Villändi valla volikogude üte lavva ümmer selleperäst, et arute kuuntüüd tegemist Mulgimaa omavalitsuste vahel ja otsi kuuntüüvõimalusi lähembide naabridege. “Üits tähtsambit kuuntüüd tegemise kotussit om prilla Mulgi elämuskeskuse luumine Sooglemäele Tõrva valda. Keskus piias valmis saama 2021. aastes ja sellest saap mulke jaos tähtis maamärk, mes annap tädust mulke vaipmupärandusest ja pakup tegevust kigele perele. Mulgimaa jaos om väige tähtis kah oma keele ja kultuuri edesikandmine. Esieranis just mulgi keelel

om vaja nii riigi ku omavalitsuste tuge,” üteld Maling.

Tõrva valda Sooglemäele plaaniteve Mulgi elämuskeskuse iistvedäges om Mulgi Kultuuri Instituut. Keskuse luumist toetep Riigi Tugiteenuste Keskus Euroopa Liidu Regionaalarengu vondi rahage ja säält tulep 1,7 miljunit eurut. Kokku lääp keskus masma ümägiguld 2,5 miljunit eurut.

Projekti mõte om valmis tetä uus mulgiperäne reisisihk, kus uviline saap tutvust tetä Mulgimaa aaluu ja kultuuriperändusege, mida ei ole kunnigil mujal nii pallu kõrrage vällä pant.

Taageperä külle ala Sooglemäele tetäs näitusemaja, käsitüüait, rehi pidude ja kokkusaamiste jaos ja ligi seitsme ektari suurune usseaid egät sorti lõbustustege.

ÜM

Mulgi kiil: Kristi Ilves

Mulgimaa arenduskoda tiip valla Leader-meetme taotlusvooru

Mittetulundusühing Mulgimaa arenduskoda tiip uvvel aastel valla Leader-meetme 2020. aaste projektitoetuse taotlusvooru.

Projektitoetust saave küside **Mulgi valla**, **Tõrva valla** (v.a Soontaga küla) ja **Villändi valla** (v.a endise Kolga-Jaani valla küla) ettevõtja, mittetulundusühingu (MTÜ), kohaligu omavalitsuse (KOV) ja sihtasutuse (SA).

Taotlusvooru om valla sedäsi:

17.-24. jaanuarini 2020, I meede “Ettevõtluse arendamine”

Toetuse kige tillemb summa om 2000 eurut ja kige suuremb summa 30 000 eurut. Raha saave küside Mulgimaa arenduskoja piirkonna tegutseve ettevõtja. Toetust andas kuni 60% abikõlblikest kuludest.

2.-9. oktoobreni 2020, II meede “Külakeskkonna ja kogukonna edesiviimine”

Toetust andas kuni 25 000 eurut. Küside saave MTÜ, SA ja KOVi. Raha andas kuni 90% abikõlblikest kuludest.

27. märtsist -3. aprillini 2020 III meede “Konkurentsiivimeline ja omanäoline piirkond”

Toetust andas kuni 30 000 eurut. Küside saave ettevõtja, MTÜ, SA ja KOVi. Toetust andas MTÜle, KOVle ja SALE kuni 90%, ettevõtjale 60% abikõlblikest kuludest.

Taotlusi saap saata arvuti tiil PRIA e-teenuste keskkonna kaudu.

Rohkemb tädust taotlemise kohta Mulgimaa arenduskoja kodulehe pääl <http://www.mulgimaa.ee/mak/toetus-taotleja/>

Nikolai Baturin sai Tarvastuse oma näitusenuka

Engokuu viimätsel päeval Eolli Mustla pääle kokku tullu ulka Tarvastust peri kirja- ja rännumihe Nikolai Baturini sõpru, sugulasi ja austejit, sest Tarvastu muuseumini tetti valla näitusenukake, kos om vällä pant Tarvastu valla aukodanigu Baturini tüülaud, lamp, tuul, raamatit, laikana-hast kask, põdranahast tallege suusa ja pallu muud põnevet. Välläpanekul om kah interaktiivne jagu, kos saap kullete kirjamihe luuletusi, vaadete

Nikolai Baturini näitusenukake Tarvastu muuseumini.

Pilt: Taavi Bergmann

temäst tettu saatit ja seni nägemede päeväpilte sünnist surmani.

Muuseumist minti edesi Mustla rahvamajja, et edimest kõrda rahva ette tuvva Niko-

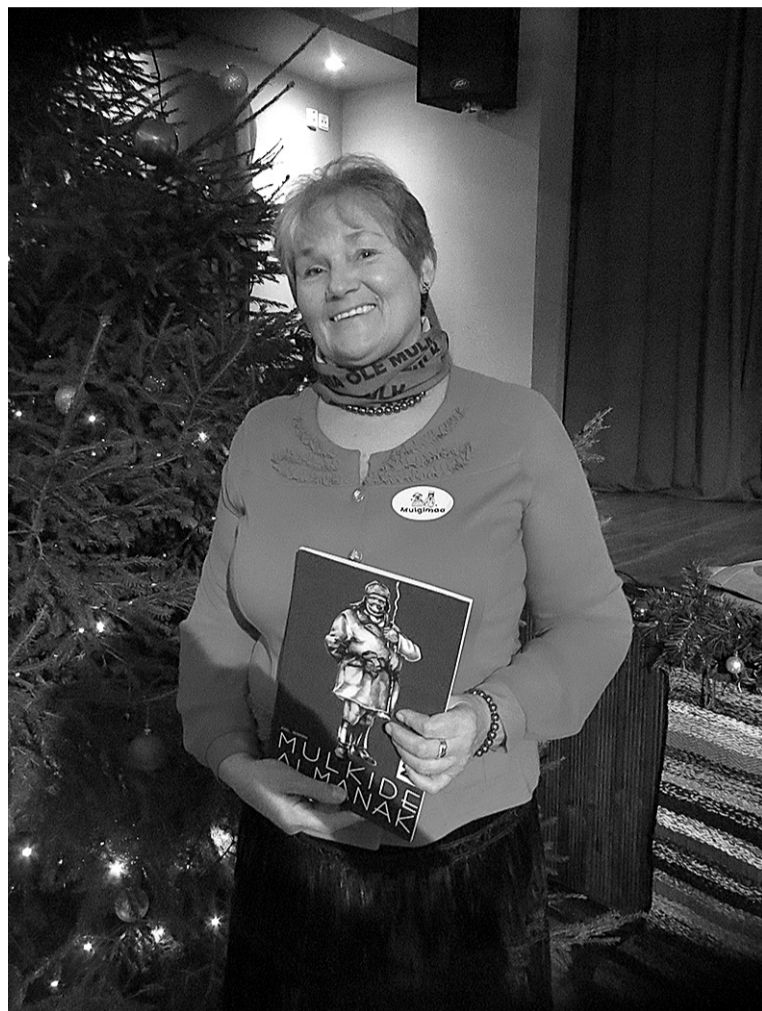
lai Baturini perämisses jäänu eluluuline raamat “Maskide defilee”. Raamatun om ulka mulgikiilsit luuletusi ja auturi elurännak läbi temä ende kirjaniigulime. Kaasepildi om raamatule tennu Nikolai Baturini latselaits Helena Dumansky.

Näitust saap Mustla pääl vaadete egä päe, ku raamatukogu valla om ja raamatukogust saap osta kah Baturini perämisses jäänu raamatut.

Kristi Ilves

Üits mulk

Aaste 2019 tõi Mulke seltsi Pärnu kogukonnale suure muudatuse – vahetedi vällä juhatus ja vanembes valiti Tarvastu mulk Varimaa (Jermann) Ilme, kes om toonu kogukonnal uvve engämise ja ulka uusi mõttit.

Jõulukuu keskpaigan tullive kik mulke kogukonna Paistu kokku, et pidäde jõulupidu ja aaste kokku võtta. Varimaa Ilme oiap kähen just rügist tullu 29. mulke almanakki. Pilt: Kristi Ilves

Varimaa Ilme oma kodupaigan Mustla pääl Martin Kleini kuju man. Pilt: erakogu

Pärnu kogukonna vanemb Varimaa Ilme piap lugu jõulest ja mõtlep suvelaagrest

Kust Mulgimaa kandist Sia peri olet?

Miu latsepõlvkodu om Tarvastun Mustla pääl.

Ku üteldes “Mulgimaa”, sis mes Sul esmalt miilde tulep?

Miu kodupaik, kooliaig, latsepõlv, kombe ja vanembide tettu ää süük. Esieranis jõuluaig vanaemä man. Sii olli kige ilusamb aig aasten, jõulu-uutmine. Jõuluuual tuudi kambrese jõulupuu, mida sis ütenkuun ehtsime esi tettu asjuge. Kik söögi tei kah nänn esi. Nänni lämme ja armu täüs süä mõist oida peret kuun. Miul om kah kaits velle ja kaits sõsard.

Kunas ja mesperäst Pärnuse lätsit?

Sii olli miu ammune suur suuv – eläde Pärnun. Ku mihest lahku sai mintu, sis ma lätsi oma kolme latsege 1984. aastel Pärnuse.

Kui tihti Sa nüüd Mulgimaal käit?

Üttelugu. Miu esäkodun eläp nooremb sõsar. Esä, veli ja vanavanembe om Tarvastu surnuaida matet.

Kas mulgi kiil om viil meelen?

Ma saa keelest aru, kodun kõnelti ju. Pallu ole ärä kah uneten, aga nüüd õpi jälle.

Kunas ja kudas Sa Pärnu mulke kokku sait?

Edimest kõrda 2004. aaste oktoobrekuul. Sii olli üits suur mulke kokkusaamine. Miu kooliõde Hilja kuts miut.

Kudas käip Mulke seltsi Pärnu kogukonnan egapäeväne tüü?

2018. aaste lõpun valiti meil uus juhatus, pääle miu om sääil viil Laasmäe Kalle ja Reiu Kadi.

Mede liikmide keskmine vanus om 82 aastet ja nimekirjan om 23 inimest. Saame kokku üits kõrd kuun. Mede kokkusaamise kotus om Mai uulitsen Koduköögi kohvikun. Tellime sääil kõrraligu lämme söögi, kohvi ja koogi. Piame

sünnipäevi, aruteme tulevesi ettevõtmisi ja tegemisi ja muid küsimusi. Kokkusaamise om egä kuu kolmas tõisibe kell kaits. Kik om alati latsin.

Mesjaos siast seltsitegevust vaja om?

Me oleme kogukond ja oiame ütte. Vanembe inimese saave kodust vällä. Käime ütenkuun tiatren, uvireisel, konsserthe kullemen. Ku vähätigi saame, oleme latsin mulgi kogukonde sündmustel. Mul om ää miil, et mede kogukond om siande sõbralik ja oiap kokku.

Mulke seltsi suur mure om joba aastit sii, et inimese jääve vanas ja nuuri manu ei tule. Mes selle vastu ette võtta?

Üits asi om sii kah, et prilla luvvas väige pallu egäsugutsit uusi ühendusi, noore ei tää, mida tahta. Ma arva, et piame rohkemb reklaami tegeme endele.

Olet väige akkaje inime ja jõvat tetä viil mitut asja.

Jumal ei pane meile rohkemb kohustusi pääle, ku kada jõvvame. Miu om õnnistet asjuge, mes mulle miildive. Prilla ma ole pensi pääl ja saa esi oma aiga jagade. Egä kuu akatusen ma pane kuu tegevuse oma jaos paika. Mia tegutse Pärnu Saalemi Vabakogudusen. Mulle miildip koorilaul ja ma käi oma koguduse koorin laulman. Egä kolmas pühäbe om koguduse lastering. Egä tõine tõisibe om kuun tervisevilise. Sii om sedäsi ollu joba 20 aastet. Ma tii esi kah koolitusi ja saame kokku Talna õppejõude ja tohtridege.

Mulle miildip pallu reisi.

Kudas Siu jõulupühä tuleve? Kas jõulu om kirikuinimese jaos tüüaig?

Jõulupühä om suur uutmise aig. Pime saap valgembes, egäl puul palave küündle ja sii tiip süäme lämme. Meil kogudusen om 100 kommipakki joba pakit ja muu ettevalmistuse tettu. Ma usu, et kik saave

Rusing Ester, kooliõde, Mulke seltsi liige

Ilme om väige akkaje inime ja jõvvap tetä sadat asja kõrrage, kange äri-naine om ta kah, lüüp egäl puul läbi. Ta om äste sõbralik ja alati abivalmis.

Kuna temä om nüüd vähä nooremb inime, sis võip luuta, et Pärnu kogukond saap uvve engämise ja noorembit mulke tulep viil manu. Mia tahas iki kodust vällä minna ja midägi ette võtta ja Ilme om siandesama. A pallu seltsi liikmit om nõnda vana, et ei taha või ei jõvva enämb mede sündmustel tulla. Miu arust me võis tetä kah üten lastelastege kokkusaamisi, sii oles tore kigile. Selle jaos om jälle raha vaja, piame ütenkuun mõtleme, kudas sedä saia.

rõõmustet.

Mes Siule elun rõõmu tiip?

Rõõmu teeve kik kõrda lännu päevä, nädäli, kuu ja aaste. Kik sii, mes om tettu süämege ja toonu rõõmu perele, sõprule, tuttavidele, kigile, kes om ollu miu kõrvan. Neid inimesi om pallu. Kige tähtsamb on Jumal, kes jagap egä päev oma armu. Temä valgus saadap miu egä päev.

Mida mulgi võis uvvel aastel rohkemb või parembini tetä, et mede elu iki ülesmäge lääs?

Kui saame tihembini kokku, tulep kah uusi äid mõttit. Üte suvelaagre võis kunnigil üten kogukondege pidäde. Sii liidap kogukonde. Võis kutsu külälisi jne.

Mia soovi uvves aastes rohkemb äätahtlikkust, armastust, uulmist, et mede süäme oles puhta ja oitu.

Küsimuse ja mulgi kiil
Ilves Kristi

Jorma Õigusest tei mesinigu memme miisai

“Latsepõlven ost emä Lsügüse iki mesinigu käest kolmeliitrelise purgi mett ja egä ommuku and meile laasi piimä kõrva võisaia pääle supiluskatäve. Sis ma mõtli, et ku ma kunagi suures saa, sis võis miul omal mesilinnu olla ja sis ma süü mett sös, ku esi taha,” kõnel mesinik Jorma Õigus, kudas temä miuvi akatuse sai.

Pääle akati 2003. aastel kate mesilasperege Mõisakülä koduaian, a nüid om Õiguste oole all 110 peret. Kohe akatuse olli noorel mesinikul selge, et vaja om ennest koolite, a Olustveren lõpetedi just mesinike arimine ärä. Sis tulli omal käel õppi. Ku 2012 akati Olustveren uvveste mesinikke kooliteme, sai Õigus sinna õpma ja nüid om tal mesinigu kutse kige kõrgemb, viies tase.

Kuigi nõnamiis om esä, om Õiguste peren kik väikestviisi mesinigu. Kiirel aal vurriteve mett poig Karl ja naine Kaja, tüdär Õneke vaatep, et mesi saas purki ja sildi pääle. Müügitüüd tiip päämiselt Kaja, poig Deivi om selle man abis, rassebide tüüde man om abis Karl.

Mõisakülän om perel kinnistu, kus kik miitüü ärä tetäs ja koolituspäevi kõrraldedes. Mesilinnu om 15-20 pere kaup laiali endise Abja Mõisa maade pääl nii Mõisakülän

ku Mulgi vallon. “Mõisakülä linn om tekkunu Abja mõisa maade pääle ja edimese talu Eestin, mis vällä osteti, ollive kah praegutse Mõisakülä linna kotusse pääl. Sellest tulep kah mede nimi Mulgi-Mõisa Mesi. Kuna rahvas täap, et Abja om Mulgi päälinn, sis Abja mõisa võip nimete Mulgi mõisas ja mede mesilinde korjat raam om peri Abja mõisa maade päält. Mesi olligi rohkemb mõisnige ku lihtrahva söögilavva pääl. Me tahame, et keningi ei piäs miist unisteme, et mõisa lemmikmaius oles kigi jaos,” sellät Õigus.

Pääle mii pakup pereetevõte kah kikke muud, mes mesilaste käest saap. A päämiselt ostave inimese iki arilikkumett. “Mesi om elun ja ta läap vedelest kõvas, a sii palludele ei miildi. Selleperäst om tettu massin, mes õõrup miiristalli peenikes, sis om sii ää pehme ja enämb kõvas ei lää, sedä kutsutes miireemis või võidemiis. Viil pakume suiramett, äitsmetolmu ja taruvaiku. Nii kik om tervisele väige ää.” Mesinik tunniste, et kahjus pakutes Eesti linnumagusa pähä kah solgit raami. Et iki õiget ja ääd mett saia, soovitep ta egäl miuivilisel otsi omal üits mesinik, kelle pääle võip kindel olla.

Sii aaste om Õigus kokku pannu kah mitu esitmuudu jõulupakki, kus om pääle miipurgi mesilinnuvahast käsiti

tett küünäl ja mulgi mehege tuletiku.

Muret tiip mesinikul sii, et osa põllumehi tarviteve uulmede taimemürke, mes om ohtligu nii mesilindel ku inimesel endel. Sama mure om inimeste, kes asja uurma-de koduaian mürke tarviteve. “Mürke tarvitedes umbrohu vastu, ritsites äitsnemise aal villäpuid, maasikit, vabarnit. Lillikasvateje ritsive lille lehtäide vastu.” Kahju võive tetä kah karu ja nugisse, kedä om pallu. Minevaaste käis karu Õiguse mesilinde kah nuulman, a otsa sai õnnes palt üits pere. Nüid om mesipuiel pauku tegev kaitseliin ja elektrekarjus ümmer ja mõtsaott kurja tegeme ei tüki.

Jorma Õigusel om ää miil, et 7. detsembrel valis Eesti Mesinike Liit 2019 aaste mesilinde sõbras Eesti Vabariigi presidendi Kersti Kaljulaidi, kes om aastit liiduge kuuntüüd tennu, Kadriorun mesilinde pidänu ja seisnu puhta luuduse, ilma muutustege võitlemise ja elurikkuse oidmise iist.

Taimetoitlaste üleskutset mett mitte süvvä, sest sii om saadu mesilinde piinamise, tapmise ja neilt mii varastemise tiil, piap Õigus tähelepanu otsmises, mida ei massa tõsitselt võtta. “Mesinik ja mesilase piave ääd kuuntüüd tegeme, et mesilinnu ellu jääs ja mesinik võis nende käest saia mett, mida na teeve rohkemb ku

Mulgi konverensil sai Jorma Õigus kätte tunniskirja, mes kinnitep, et nüid võip ta oma kaup pakku Mulgi märgi all. Temä kõrvan Dmitri Orav (pikk-kuvvege) Mulgimaa Arenduskoast. Pilt: Kaire Kannistu

omal vaja om. Mesinik ei võta mesilindelt midägi ärä, et na ukka saas või nälgä jääs. Vastuossa – mesinik oolitsep, et na oles terve ja söönu.”

Nüid kannap Mulgi-Mõisa Mesi kah uhkelt Mulgi märki. Peremiis usup, et väikse ettevõtte om ütenkuun tugevembe ja paistave rohkemb silmä. Oma kogukonna puult antu Mulgi märki piap ta auasjas, mis näitap, et tegu om väärt kaubage. Ta om esi kah müüdä Eestimaad sõiten ja kohalikku kaup otsin. “Sii om poodin laiali, ei ole üttegi märki man,

et sii om just kohapääl tettu kaup.” Mulkel om nüid ütene Mulgi märgige kaubariul.

Õiguste pere miikaup om müügil Villändin Talutoidu Aidan, Karksi-Nuian Mesindus- ja Aiandusseltsi poodin, Abja-Paluoja turu-uunen ja lillipoodin, Mõisakülä poodin Jätküb Rõõmu. Muduki saap Mulgi-Mõisa Mett kah televoni või kirja tiil telli, ettevõttel om olemen nii koduleht ku Facebook.

Kristi Ilves, toimeteti

Mulgi segäkuur tähist sünnipäevä

Alliste kirik olli 25. oktoobre õhtu rahvast täüs, sest sääl tähist oma viiendet sünnipäevä Mulgi segäkuur. Üten mulkege laulsive kah Alen Veziko, Olustvere segäkuur Lehola ja EELK Viljandi Pauluse koguduse segäkuur.

Mulgi segäkuur tulli kokku 2014. aaste sügüse. Koorin käip lauluuvilisi üle Mulgimaa ja kaugembelt kah, üten laulave egän ian inimese. Koorijuhateje om Kristjan Õmblus ja koorivanemb Madli Saar.

Pääle koorilaulu edesivimise avitep Mulgi segäkuur kah mulgi miilt ja kiilt edesi kanda. Pääle Eesti om kuur üles astun Peterburin, Saksa maal ja Kanadan. Koori sihk om kõnelde Mulgimaast egäl puul, kus konserte andas. Et tegu om just Mulgi koorige, sellest annap aimu mede oma mustridege ehit pidurõovas ja uhkusege kandas Mulgi märki. Keväde käis kuur Eesti Kultuuriseltside Ühenduse päeval Muugal, kus pääle laulmise kõneldi uvilistel kah mulgi kultuurist, jagati rükisõna,

pakuti vaatemes ja müügis Mulgi käsitüüd ja süüki. Suvel käiti kah Kihnu saare pääl, kus lauleti muduki üten Kihnu Virvege kah. Sii käimine olli ettevalmistus Pärnun ollu “Vaba rahva laulu” jaos, kus lauleti Lauri Breede taktikepi all rokemb ku tuhandepäälisen ühendkoorin, kus olli lauljit nii Eestist ku Soomest.

2019. aaste kige tähtsamb asi olli nii lauljide ku koorijuhateje jaos muduki juubelilaulupidule “Minu arm” saamine, kuigi selle jaos tulli kõvaste tüüd tetä.

Riidajen Torupillitalun om

ollu mitu Mulgi segäkoori laagerd. Talu peremiis Ants Taul üteli, et laulukultuur om eestlastel väige ää. “Uviala toidap enge ja avitep elun muredege akkame saia. Edimene laager olli neil Torupillitalun 2015. aaste märtsikuul, ku na alle akassive pääle. Sös es ole nende ulgan nooditundjit kuigi pallu. Selle üte nädälivahetusege, mes na miu talun ollive, saive na oma laulu selges ja võisive minna konserte andma. Selle kige taga om suur ja visa tüü. Silmä paist nende pääleakkamine ja tahtmine

laulda. Muduki om neil ää ja tark koorijuhateje kah, sii om kuuri tubliste tagast tõuganu ja om ju selgeste nätä, kudas kuur om edesi minnu. Mitte suguki kik koorijuhateje ei mõista nii äste lauljit eri ääle ja kõrguse pääl laverige saata,” kitt Taul.

Mulgi segäkuur kasvap jõudsaste ja lauluuvilisi Mulgimaal jakkup, aga uusi lauljit, esieranis mehi, võetes iki ää meelege vastu.

Anneli Roosalu, Mulgimaa Arenduskoa tegevjuht

Mulgi kiil: Kristi Ilves

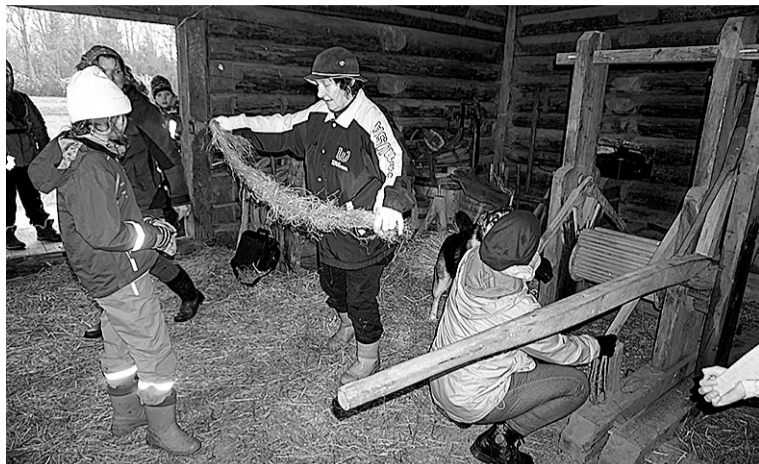
Lilli luudusmaja man kasus lina rinnuni

Oleme luudusmaja man joba pallu aastit latsile talurogrammi tennu ja mulgi elu-olu tutvusten. Sis, ku jutt mulke rikkas saamise pääle läöp ja linast juttu tulep, ei ole meil ollu üttegi linapeo näütä. Egä ju siinkandin kennegi lina ei kasvate kah nõndapallu, et saas sellege midägi tetä.

Siiperäst otsustime, et sii aaste akkame esi lina kasvate-me. Saime Rahvakultuuri Kes-kuse Mulgimaa rogrammist raha ja akassime pihta. Siimne ostseme ja edimese näpunäite saime Tsiistre linamuuseumist. Säälse naese ollive paar aastet tagasi esi kah lina kasvaten.

17. mail olli külümise päiv. Pannime obese ette, vedrutime ja äestime maa iluste ärä. Latse korjassive juurikit ja silusive rihage maa tasatses. Suures abilises ja õpetejes olli meile Elmingu Maimu, kes tiidse, kudas ja kui pallu külide tulep. Temä visas peoge suula kah maa pääle, et lina vars iki kõva kasus. Arraste Lille kõnel, kuis vanast tetti nii, et iki saak suuremb oles ja põld kaitstu. Arraste Anneli õpetuse järgi teime kige lõpus viil loitsu, et lina iki kõrges ja äste kasus.

Joba kuvve päevä peräst ollive edimese tõusmekse üleven. Suvel käisive luudusmaja man Mulgi valla luuduse- ja

Elmingu Maimu oiap kähen linapeo, mes om murdja vahelt läbi tullu.

Pilt: Liina Laanemets

koduluuringi latse. Nendege kitseme lina siist umbrohtu ja latse mõõtsive kah egä kuu taimekside kasvu. Kui edimese äitsme valla lätsive, sis olli imestus suur ja ollime vähä pettunu kah, et äitsme ollive peris valget värvi. Nii et ei ole iki linaäitsme pallalt sinitse.

Einäkuu 23. päeväl tullu mede manu osav puutüümiis Kihulase Meelis. Temä abige pannime kik linatüümässina paika ja uursime, kudas misiki tüütep. Meistremiis näüdäs meile viil, kudas ta puutüüd tiip ja mes ta puust tennu om. Latse saive väitsege ropsimõku ja rihapulke tetä.

22. mihklekuu päeväl olli meil rahvas kokku kutsut, sest laanseme lina kakmist. Lina olli kasunu pikäs, miule peris rinnuni kohe. Maimu näüdäs, kuda lina maa siist parempidi

vällä tulep ja kudas sii sis peos sidude. Peo tullu kohe kupardest puhtas tetä kah, sedä kutsutes rabamises. Ilma kupardeste linapeo sõitsive kärü pääl tiigi manu, kus na vette laoti ja raskuse pääle panti. Leon olli lina kolm nädälit. Sis olli sedä aput aisu joba parasjagu ja vars olli kah paras pude. Võtseme lina vällä ja pannime kuuri ala kujume. Kuna ilma ollive röske ja jahe, sis tullu liget lina kambren kah kuivate.

27. viinakuu päeväl tullu luudusmaja manu jälle ulka rahvast. Kik tahtseva nüid näütä, mes sest linast sis vällä tulep. Kigepäält murdseme lina massinege. Sii olli kohe mitme inimese tüü: üits oidse linapeod rulle vahel, tõine liigut suure kangige rulle edesi-tagasi ja kolmas vaades, et rulli äste kuun püsis. Sis tampse Maimu linu viil nuiage, et kik

Ku lina om maast üles kakut, tulep ta kohe kupardest puhtas rabade, kupra kokku korjate ja ärä kuivate, et uut linaseemet saia.

Pilt: Kristi Ilves

luu iki valla lääs. Pääle sedä sai linapeosit virrite ja mõõkege ropsi. Viimätses tüüs aidan olli kammmine. Et tüü iki lõbusambelt lääs, olli Andro oma lõõtsa ütten võtten ja mänge meile rahvalikke lugusit.

Sis võtse egäüits oma kammit linakiu ütten ja lätsime tarre. Pääle kehäkinnitust näidäs Maimu, kudas sellest kiust niiti kedrate saap. Latse teive oma linatsest niidist ja maavillatsest lõngast järeoidje. Vaadessime viil kah Tsiistre linamuuseumi vilmi lina üttesest surmast. Ku viimätsse inimese mineme akassive, sis olli vällä joba peris suur torm ja kohe läits lehter kah majast mineme. Pääle sedä ollime ilma lektrede viil kolm üüd-päevä. Aga süä olli rahul, et linatüü tettu saive.

Nüid om meil luudusmaja aidan pia sada linavihku, mida

ütten lastege ümmer tüüte. Meil om kah paras ports seemet, et tulevaaste uvveste külide. Laanin om keväde ja sügüse pakku kolme Villändimaa ja kolme Valgamaa kooli vanempide lasse latsile nellätunnilist linaprogrammi, kus latse esi saave kikki linatöid tetä, keväde külide ja sügüse kakku.

Mia usu küll, et nii, kes mede linatalgudel käisive, tääve nüid, mida tähendep, et lina piap enne ütesse surma läbi tegeme, et tast rõõvas saas. Ja nüid saame kigile oma külälisetele näütä mulke jaos nii tähtsat taime nigu lina. Ei tiia, kuis nii inimese vanast küll säändse rasse tüüge akkame saive ja sis viil rikkas kah.

Loe kah linalugu lk 7 lastelehe pääl.

Laanemetsa Ly
Lilli luudusmajast

Körtpersege kaldsa olliv väärt seerekatte

Mulgi meestel ollive vanast valge pikä püksik kaldsa (kutsut kah kaltsa, kalsa). Nii ollu suvel linatsest ja paglatsest rõõvast, aga toimitse.

Toim olli mitut muudu: ürgtoim, murdtoim, silmiline, pööriline. Kaldsa tetti peris laia, esieränis kintse ümmert. Viirvitsa otsa küllen olli kabel, kellege mõlembe viirvitsa otsa niuete ümmer kokku köüdeti. Talve ollive villatsest rõõvast valge kaltsa, mida es vanutede. Viirvitsa otse kohal ollu lõigat pikk sälk – kiiliauk, mis ollu kik aig valla. Kiiliauk tettu selle käe poole, kumma käe miis ollu. (A. Voolmaa ERM Aastaraamat 38 lk 14)

Kortpersege kalsa (kah körtpersege, keeruge kaltsa, kiirdkalsa, kibrutet või kurru-

tet kalsa, körtsiku) om põlitse valge, toimse, pikä, värvle-ge, linatse, takutse või villatse püksi, mes ollive mõnen Mulgimaa kandin meestel jalan viil 20. aastesaa akatusen. Nii kalsa ei ole peris arilige seerdege. Nii om vällä lõigat pumerangi muudu. Nende jaos koeti valge toimne 96-100 cm laiune linane või villane rõõvas. Snitt om kerge, a kokkupanek rasse. Esieralik om viil jämmest lõimest koet labane värvel. Või olla, et kudamise man tarvite-di tihva.

Muuseumi korjat pükse perrä võip arvate, et ariliguld ömmeldi kaldsa katest tükist, a kolm paari om ERMin millegiperäst ilma jalgevahe ömmeluset. Nüidse aal lääs ilma ömmeluset kaldsade ömlemise man pallu rõõvast raisku (rõõvast oles vaja osta

kaits pikkust ja järgi jääs suure tüki). Ilma ömmeluset kaldsade jaos pidi oleme omaette rõõvas, mida vahepääl sirges es lõigate ja järgmise kaldsa lõigati sääld elmistege kõrvuten piigelpildin vällä. Mulgi kokkuoidmist näitap kige parembine sii, ku rõõvast lõigati edimelt vällä üits siir ja sii uut sis senikavva, ku kanga lõpust talle paariline järgi jäi. Sii om rahvusliku ömlemise kige paremb näide nullkuluge läbiaamisest.

Kaldsadel es ole arilikke taskit, selle asemel olli lahttas-ku ek tasi. Mulgimaal käis miherõova manu kindlaste tillike nahast task, mes olli kere ümmer köüdet nahkrihma küllen kōtu pääl. Mulgi sidusive kaldsapikkuse parajes seerepag-lage, sedäsi, et kaldsapōlv olli kotin. Seereotsa käisive lamba-

Kaldsa olliv egätpidi laia ja lovevest ümmer. Iki selleperäst, et na kun-nigilt ei pitsites ja oles ää tüüd tetä. Pildi pääl näitap kaldsasiit Sootsi Egon.

Pilt: Kristi Ilves

muste puulsukke sissi ja ollive köüdet pastlepakluge.

Mulgimaalt om korjat kah tõise mooduge, kindsujao päält kiilege laiembes tettu kaldsa. Täädä om kah lamba-

nahast kaldsa ja õigide seerde-ge jalgevahelapige kaldsa.

Kairi Orav

Mulgi kiil: Tarvastubmurdering

“Punamütsike” kõlap mulgi keelen

Mulgi kultuuri ringi (kõnekeeli MUKURI) liikme Tõrva vallan Riidajen õpiva mulgikiilset “Punamütsike” näitemängu.

Mulgi kiilde pandse luu Ilves Kristi ütten Tõrvastu murderingi rahvage. Valisime kigile täädä-tuntu muinasjutu, et vaateje tääs, millest om jutt, ja kuulles mulgikiisit välläütlemisi.

Sedä, et aame õiget asja, näidäs sii, et näätal peräst latsile mulgikiilse teksti andmist saive na ringitunnin ülesande unete tekst ja mängi nigu latse iki – mängi lugu. Tiatremailman kutsutes sedä etüüdi tegemises. Tulemuses olli sii, et ulka mulgikiilset sõnu lipsas eesti kõnekeele vahele nigu esiendest. Muduki oll sii lubatu ja esiki teretulnu. Tulli vällä, et peris mitmen kodun tarvitedes egä päe ulka mulgikiilset sõnu.

MUKURI latse “Punamütsike” proovin. Kura kätt vaadeten Punamütsike - Eneli Lensment, nänn - Kreete Sander, jahimiis - Lisandra Reinhold. Pilt: Anne Pai

Üits rasse sõna om laste jaos mia – kirjakeeli “mina”. Sedä tüksive latse iki ütlemele ku tüdrukunime Miia, a me arjute me ja küll tulep varsti sii õige

“mia” kah iki vällä. Oleme võtnu ettevalmistemise jaos aiga ja saame valmis sis, ku saame.

Siski kutsu ma kikki Mulgimaa uvilisi üles, et kutske meid

2020. aastel küllä. Latse saave esinemise kogemuse ja me kaeme tetä luu nii lihtsas, et meil ei ole püünet vajagi. Kik asja võtame esi ütten. Teeme kaits va-

rianti, latsile vähä kergembe ja suurdele vähä kõvembe.

Nii et ku otside esinejet kas pensjunääre või lasteaias pidusse, sis me oleme valmis asja aruteme ja tuleme. Küsime sõiduraha ja raasike pääle, et saas MUKURILE korjate 2021. aastel vällämaale volkooorives-tivalile minekus raha.

MUKURI latse om saanu karastuse mitme Mulgimaa ettevõtmise käigun. Na om ollu kirändusliku kohviku ettekandja, Mulgimaa Peremängu Riidaje mõisa aardejahi läbiviijade, Lembit Eelmäe mälestuspäevä esineje.

Me sooviteme kigile Mulgimaa latsile – teke mulgikiilset näitemängu, sii tiip kumarduse mede esivanembidel ja om lõbus kah tegijil endil.

Anne Pai,

MUKURI juhendaje
anne.pai@torva.ee

Mulgi Ukuvakan olli 2019 Mulgi kindakirjä aaste

Mulgi kindakirjä om salaperätselt nõidusliku ja kõva väege. Na om erelise just oma esimuudu värme, rahvakiilside nimede ja palude mustride peräst.

Üits täädä-tuntu kiri om kõör, millest saap kõörükirjä. Sõna “kõör” om tähenden ilupaala sõõritaolisi aasu. Pikk-kuvvel om kah punate kõõru ehen. Kirikinnaste kirjel usutes olevet suur vägi. Kige kuulsepe kurja äraõidje om kuldsõlekiri (katessearulise tähe erikuju) ja põrgutulbakiri ek pessutulbakiri, mes om kokku säet katessearulise tähe (aotähe) ja tulba kirjäst. Sihändside kirjege kinda olevet kandjit kaitsnu ihunuhtluse iist. Seidsme täpi ek silmäge tulp tähenden seidsset risti ja

viletsust. Aotähte tulba otsan peeti kurja äraõidjes – elu märgis. Ka silmusnelinurgal ja viie silmä pääl sarvigul om arvat kaitsevägei olevet. Samamuudu seidsmesilmälisel katessearulisel tähel nigu viiesilmäliselgi sarvigul om ollu salaperäne tähendus ja sellest tettü kirjä nimetets seidsme silmä pääl sarvigu kirjäs.

Mulgi kindakirjä kannave viil sihändsit nimesit nigu vahtrelehekiri, kassikäpäkiri, karukäpäkiri, ristiline, ratta-kiri, tõllarattakiri, põrgutulbakiri, sõglakiri, kuldsõlekiri, saeambakiri, tähtlik kiri, tarasaiakiri, viie silmä pääl sarvigu, seitsme silmä pääl sarvigu jt. Mulgi kirikinnastel om kah pallu ilusit elu-olust tekkünü erisusi. Näitüses kudasiv pere-naese sihändsit kirjege labakit,

kun edimene sõrm olli peost ereldi vällä koet, et püssikukke tõmmate. Nii kinda saive Edimese ilmasõa aal rinde-meestel kingis. Rindel saadet kinda koeti allist, värvmede lõngast – üteldi, et nii om lõng lämmemp. Ildämp om sihändsit kindit kasuten ja tähtses pidänu jahimehe. Et kinda oles lämmempe ja kähen ää, koeti viil narma sissi. Üits viis saia lämmempe kinnast olli sissi kudade vuuder. Kirikinnastel koetes sissi ütevärmilise lõngast kinnas: randmeosast võetes silmä üles, koetes ütevärmiline kinnas kirikindal külgi ja topits sissi.

Mulgi kirikinnaste kirje perrä teime Mulgi Ukuvaka meistridege täoaaste oma puust tuulel Mulgi kindakirjä mustridege põhjakatte. Kik 20 tuuli saive egäüits esitmuudu Mulgi kindakirjalise põhjakatte. 2019. aastel sai valmis kah vilmike “Mulgi kirikinnas – mustre ja meistre” ja aaste lõpuotsan ehtsime oma jõulukuuse kah mulgi kindakirjaliste süämidege. Võime üteldi, et mede süäme om võitan mulgi kirikinda ja nende erelise väege kirja! Ilust, salaperäst, nõiduslikku aaste lõppu ja uvve akatust!

Leskova Piret,

MTÜ Mulgi Ukuvakk
Mulgi kiil: **Laande Alli**

2020 om eesti rahvajutu aaste

Rahvakultuuri keskuse Jutukool annap täädä, et 2020. aaste teema om eesti rahvajutt. Teema-aaste mõte om kõnelde selle aaste sihen rohkemb eesti rahvajutttest ja sellest, kust neid otsi.

“Me eläme kultuuririkkal aal, üleilmastumise aal, kus egäüits võip õlpsaste löüda tedä uvitevit teemasit kirjan-dusest, muusikast, kunstist ja mujalt. A järest vähembes jääp mede ütist osa.

Mes om nii luu, vilmi, raamatu, laulu, mes meid seove ja mida kik eestlase üle ilma tääve, mille man eri põlvkonna ütitse jututeema lövväve, üt-teoidmist tunneve, ütstõisest poole sõna päält aru saave? Kas ei võis mede kige tähtsam-bes ütitses osas olla rahvajutu?

Egäüits mõistap ärä kõnelde Punamütsike luu, a pallu-

de jääve jänni, ku kästäs kõnelde mõni omamaa muinasjutt.

Vanembe ja vanavanembe, kuulmeistre ja kasvateje loove lastel kige muu kõrvan kah juturuumi. Om täisinimeste tetä, millege sii täidet saap. Ku tõeste lugusit ei jakku ja nii, mida täädäs, om peri mujald, sis rahvajutu aaste avitep sedä viga parande. Esiolemise jaos om vaja kiilt ja miilt kah.

Meelekinnitus võip tulla muinasjutttest, pere- ja kotuseperimusest, mudu võime oma digiullul aal ärä kadude ja laiali lagunde nagu suhkur kohvi sihen,” üteli teema-aaste akatuses laste- ja noordekirjanduse uurja Krista Kumberg.

Oodame kikki uvilisi kampa lüümä! Oidke silm pääl jutukooli kodulehel ja Facebookin Eesti rahvajutu aasta 2020.

Jutuaaste iistvedäje **Piret Päär**

Mulgi kiil: Kristi Ilves

Mulgikirjalise kinda om ilusa ja neil om vägi sihen. Pilt: Mirell Põllumäe

TULEMEN

Abja kultuurimajan

Välläpaneku: jaanuari- ja veebruarikuul Eerik Hundi päevapildi; märtsi- ja aprillikuul Eesti kige parembe täaduspildi.

07.01 kell 9-11 vereandmise päev.
09.01 kell 18.30 Abja mälumängu III jagu.
30.01 kell 17 Meelespea lubi piduõhtu. Käimän om Mulgi vallasekretär/kantslelei juht Milja Janson, kes kõnelep perändusege seot asjust. Tansitep ansambel De La Rosa.
02.02 kell 17 konsert "Juhan II" Jaak Sooääre muusika Juhan Liivi sõnade pääle.
13.02 kell 18.30 Abja mälumängu IV jagu.
24.02 Eesti Vabariik 102: kell 9.45 ommukukohvi; kell 10 aaluutunn, kell 11 konsert-aktus.
27.02 kell 17 Meelespea lubi piduõhtu
07.03 kell 17 konsert: Jérémie Piazza & Journal Intime PLAYTIME, Prantsusmaa.
12.03 kell 18.30 Abja mälumängu IV jagu.
21.03 naiste rahvatantsurühm Wallatud 45.
26.03 kell 17 Meelespea lubi piduõhtu.

Karksi-Nuia kultuurikeskuse

Välläpaneku: jaanuarikuul Enno Alliku maalinäitus "Lilli" ja Ülle Niinemäe päevapildi luudusest; veebruarikuul Lembe Maria Sihvre vaiba ja "Eesti riigipäase"; märtsikuul "Kalambuuri" ja Külli Kolina päevapildinäitus "Kodutse paiga".

31.12 kell 23 tansuge uude aastese, Mait & Margus Bänd. Pilet 2019. a 8 €, 2020. a 10 €.
07.01 kell 18 jõulupuie palutemine.
15.01 kell 18 kinu "Kõhedad muinaslood". Pilet 5.- / 3.50
17.01 kell 18 Juhan Randvere ja Evelin Samuel-Randvere konsert "Pimedate õhtute laulud". Pilet 7.-/5.-

18.01 kell 19 Villändimaa seltskonnatansjide päev, muud "Lillilaste". Ans Alibi Duo, Aerodünaamilise. Pilet enne 6.-/ sama õhtu 8.-
19.01 kell 12 pühäbene kokkusaamine – luuduspiltnik Remo Savi-saar. Pilet enne 5.- / kohapääl 7.-
29.01 kell 18 kinu "Ühemehešow". Pilet 5.- / 3.50
02.02 kell 12 pühäbene kokkusaamine – undiuurja Marko Kübar-sepp "Unt Eestin ja mailman". Pilet enne 5.- / kohapääl 7.-
14.02 kell 20 tansuõhtu. Sõbra.
16.02 kell 12 pühäbene kokkusaamine – Talna ülikooli kasvatustääduste instituudi doktor Rea Raus "Mailma tervisest ek Kudas mede egäpäeväne elu mõjup mailmale".
23.02 kell 17 Eesti Vabariik 102. Villändimaa Omavalituste Liidu esimihe ja Kaitseliidu Sakala maleva päälgiu piduvastuvõtt.
24.02 kell 11 lille panek Vabadussõa ausamba manu; kell 12 konsertaktus Eesti Vabariik 102
25.02 kell 17 vastlepäev
26.02 kell 16 kinu "Sipsik". Pilet 5.-/4.-
28.02 kell 12 Karksi-Nuia lasteaiia juubelikonverenss.
07.03 kell 17 tansurühm Mari 35.
11.03 kell 19 Komöödiateater "Pimekohting", Maarika Korolev ja Hendrik Normann. Pilet 17.-/15.-
14.03 kell 19 tansuõhtu
15.03 kell 12 pühäbene kokkusaamine – loomaökuluug Mart Jüssi "Ülge ja nende elu Eestin".
18.03 kell 10 Villändimaa koolinoorde tiatrepäev.
20.03 kell 19 konsertetendus "Diiva": Annaliisa Pillak (metsosopran) ja Siim Selis (laver). Pilet 7.-/5.-
22.03 kell 11 Mulgi valla maleturniiri III jagu.
25.03 kell 6 maarjapäevä tähistemine.
27.03 kell 18 Seasaare tiater "Nukumaja".
29.03 kell 12 pühäbene kokkusaamine – polaarrändäje ja -uurje Timo Palo "Ilmamuutuse ja polaarala".

Mujal Mulgi vallon

28.12 kell 20 aastelõpupidu Lilli külämajan
04.01 kell 20 uvve aastepidu Mõisakülä spordiunnen.
25.01 kammerkuur Kungla 10 Mõisakülä kirikun ja kultuurimajan
07.03 maakonna loometansupäev Kaarli rahvamajan.
18.03 kell 18.30 Mulgi täadmisteprüvi 5. jagu Kitzbergi gümnaasiumin.

Villändi vallon

28.12 kell 20 aastelõpupidu Ramsi Vaba Aa Keskusen.
31.12 kell 22 tansuge uude aastese Kärstne mõisan – muusikat teeve Irena ja Ivar Hansen.
31.12 kell 22 aastelõpupidu Mustla rahvamajan.
03.01 kell 10.30 sada aastet Vabadussõa relvarahust, lille panek Paistu vabadussamba manu.
03.01 kell 13 elätenu inimeste uvve aastepidu Ramsi Vaba Aa Keskusen.
08.01 kell 15 Tarvatu murdering Tarvatu raamatukogun.
11.01 kell 8 Tarvatu Karikas 2020, I jagu Raassilla ralliraa pääl.
15.01 kell 18.30 Mulgi täadmisteprüvi 3. jagu Eimtalih põhikoolin.
23.01 kell 14 Mulgimaa kuulmeistriidre koolitus Tarvastun.
02.02 kell 12 Tartu rahu 100. aastepäev, lille panek Paistu vabadussamba manu.
28.02 kell 19 Seasaare tiater tük "Nukumaja" Paistu rahvamajan.
07.03 naistepäeväpidu Olstre magasiadan, ans Kruiis.
08.03 Tarvatu naiste tansupidu Kärstne mõisan.

Tõrva vallon

29.12 kell 19 aastelõpukonsert ansamblege Hortus Musicus Tõrva kirik-kammersaalin.
15.02 Riidäje rahvamajan sõbrapäevä tansuõhtu, ans Elumees.
24.02 Tõrva keskklatsi pääl EV 102 perepäev.
19.02 kell 18.30 Mulgi täadmisteprüvi 4. jagu Riidäje põhikoolin.

Vaate manu www.mulgimaa.ee

Latsela

Ruute sissi om ärä paetet kümme lume ja jääge seot mulgi sõna.

LOHVAK (lobjakas), ÄRM (härmatis), ÄRMÄTUS (härmatis), JÄÄTS (jäide, jäine vihm) JÄÄÄRM (jääkirme), LOPS (lobjakas, lõrts) LORTSAK (lõrts), LÖTSÄK (lobjakas, lõrts), PURIK (jäipurikas), ANG (lumehang).

Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, ülevest alla, alt üles ja viltu kah!

A	J	R	S	M	O	D	A	Ü	A
K	A	S	T	R	O	L	Õ	N	I
S	K	E	M	N	G	M	P	S	G
D	A	T	J	T	S	V	U	B	M
G	V	M	U	Ä	M	T	M	M	V
H	H	P	G	S	Ä	E	Ä	R	S
L	O	P	S	M	V	Ä	N	Ä	D
J	L	D	R	L	B	G	R	G	J
M	K	Ä	S	T	Õ	L	B	M	N
Õ	M	H	B	Ü	P	U	R	I	K

SÄNG ÜTEL: "ÜÜ OM PIKK."

TUUL ÜTEL: "PÄE OM PIKK."

PÖRMAND ÜTEL: "ÜITS MUL KIK."

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna.

PUU ÄDÄ LUU OMA KÜLLEN KÜLLEN ÄDÄ TÕISE.

Kudas vanapagan ja ussetungus* katekeste kõnelive

Vanapagan tuli üüse ristmede last ärä viimä, ütél ussetungussele: "Mine iist ärä, ma tahas sissi tulla last ärä viimä."

Ussetungus kost vastu: "Ei lää iist ärä! Kui sa olet kah nii pallu vaeva nännu ja valu kannatenu kui mia, sis ma lää iist ärä ja sa võit latse ärä viiä. Kui sa ei ole nii pallu vaeva nännu, sis ma siu sissi ei lase!" Vanapagan ütél: "Mes siutaoline nuust kah kannatenu om."

Sis akas ussetungus kõnelime: "Ma kasusi nurme pääl ilusaste, sis ütekõrrage tulti miu kiskma, tõmmati karvust kinni,

kige juurdege maast üles, sis lüüdi kirvege pää otsast maha, sis tõmmati viil viimätsse jätisse kaala otsast maha, sis panti meid vankre pääle unikuse ja viiti jääkülma vii sissi. Säälpidi ma oleme senikavva, ku luu ja liha läits mädäneme. Säält visati vällä, jälle tuule kätte ja istutedi maha, säälpanti üükülmä ja päeväkuuma, vahel panti jala, vahel pää alaspidi. Sis viiti miu parsile kuuma kätte, lasti vingu, et taht enge siist võtta. Säält võeti viiti mu puubese selgä (linalõuguti), säälpanti mu luu liha küllest valla, sis lüüdi puumõõ-

gäge viil viimätsse luuraasukse küllest ärä ja panti raudkamme vahele, kos mu liha kisti üte päält tõise pääle. Sis aeti läbi oki raudkurgu, venitedi peenikes ja lasti läbi raudammaste."

Sis olli vanapagane kannatus otsan, es või enämb küllete, rüük: "Ärä enämb kõnele, ärä enämb kõnele! Ei ole ma siast ädä kannatenu, jäägu sii laits viimätsse!"

*Ussetungus om takutropp, mes leitseaugu ette käip.

Rahvajutt om üles kirjutet Märjamaa kihelkonnast.

Värvi talvepilt iluste ärä!

Mulgimaa lipu päevä tähistedi egän kandin

Mulgimaast lugupidämine akkap pääle kodust ja edesi kannave sedä latse. Selleperäst kuts Mulgi Kultuuri Instituut kikki üles 12. oktoobrel koduden ja asutusten Mulgimaa lippe vällä paneme.

Uhkeste tõmmati Mulgimaa lipp Mustla pääl Mulgi Majaka otsa 12. oktoobrel päevätõusu aal kell 7.43. Peräst sai Tarvastu käsituukoan ommukuhovi juuva.

Mulgimaa lipu päevä tähistive kah kik Mulgimaa aridusasutuse, et näidate lugupidämist oma kodukandi ek Mugimaa vastu. Näituses Mõisakülä koolin kõneldi Mulgimaa aaluust ja rahvarõõvastest, Abja gümnaasiumin olli mulgikiilne täadmestepruuv 1.-4. lassi õpilastel. Koolipere sai kullele kah Mulgi lipu päeväle pühendet raadiusaadet. August Kitzbergi gümnaasiumin teive lühikse iiskava mulgi keele ja kultuuri kursuse õpilase õpeteje Alli Laande iistvedämisege. Alliste koolin kõneldi lastel Mulgi lipust ja näidati mulgi kirjavara. Kunsttunnin joonistedi Mulgi lippu. Paistu kooli vanembe latse teive kooliperele ettekande Mulgi lipu saamise luust, kunsttunnin sai valmis mulgi mehe ja naise pildisein, mille man saive kik uvilise pilti tetä. Paistu lasteaialatse tähistive ütekõrrage levänädalit kah ja teive Mulgi lipu värve ja Mulgi mustridege võileibu. Egä laits tei omal esi tillikse lipukse kah.

Tarvastu gümnaasium tähist päevä Mulgi Majaka man mulgikiilside ülesastmistege ja kõnege. Tarvastu lasteaian lauleti mulgikiilside laule, tantsiti ja joonistedi Matatalabige

Abja gümnaasiumi raadjusaade.

Paistu kooli pildisein.

Kitzbergi gümnaasiumi mulgi.

mustrit. Kärstne maja latse teive endel esi Mulgi lipu ja lätsiv sis nendege paraadile. Lõpetuses küdsätive ja seive na Mulgi korpi.

Mulgimaa lipu päevä puhul jagati Mulgimaa lippe nii laste-

aidul ku kuulel. Tähistemisest tetti kah ulka päeväpilte. Mulgi lipu päevä peetes egä aaste ja nüid om tettu akatus tähiste sedä egä kõrd kah Mulgimaa aridusasutusten.

ÜM

Mulgimaa Peremäng mõtlep joba suve pääle

Tuleve suvel om laanit viis mängupäevä, egäüits esi kihelkonnas: 27. juunil Tarvastun, 4. juulil Elmen, 14. juulil Allisten, 21. augustil Karksin ja 5. septembrel Paistun.

Oodame jälle nii uusi ku juba täädä-tuntu mängupunkte

endest täädä andma. Mängupunkti piast mängupäeväl oma ettevõtte/talu/muuseumi/külämaja vms usse rahvale ilma rahate valla oidma. Lubat om raha iist kohvi ja kuuki pakku ja oma kandi kaupa müvvä.

Peris uus asi om sii, et oodame endest täädä andma Mulgimaa peresit, kes oles

valmis mängupäevä õhtu ende manu võõrit kutsma, et ütten midägi lustilist ette võtta.

Oma uvist anna täädä Jaanika Toomele jaanika.toome@viljandimaa.ee või kõliste 5788 0245.

Jaanika Toome,
Mulgimaa Peremängu iistvedäje
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Uvvembet Mulgi vallast

EESTI MEEPEALINN
Karksi - Nuia

29. novembrel saive Karksi-Nuia Aianduse ja Mesinduse Seltsi (AMS) iistvedämisege Murri äärbänin kokku valla mesinigu ja Eesti Mesinike Liidu inimese. Kuna Eesti miipäälinnal Karksi-Nuial om nüid oma märk (pildi pääl), sis arutedi, kudas sedä miikauba pääl tarvite. Kõneldi kah sellest, kas ja kudas mesindust Mulgi vallan tagast tõugate ja arutedi mesinduskeskuse luumist Karksi-Nuia AMS manu. Laanin om tetä välläsõite mesinduskeskuste se nii lähembel ku kaugembel. Kik uvilise om oodet!

Lõpukõrral om Mulgi valla muuseumide ja turismi sõpru seltsi projekt "Mulgi valla loodusobjektide ja pärandkultuuri objektide õpperetk ja seminar".

Projekti päämine sihk olli Mulgi valla tiijuhtel täadust manu anda, et na mõistas viil parembini nii omadel ku võõrastel oma vallast kõnelde ja sedäviisi meelites siia rohkemb inimesi mede luudusest ja kultuuriperändusest osa saama.

Tetti kaits välläsõitu Mulgi vallan. Edimene läits läbi Karksi-Nuia - Polli - Karksi - Sudiste - Muri - Öisu - Kulla - Uue-Kariste - Vana-Kariste ja tõine Penuja-Lopa-Pöögile-Indu-Laatre kaudu. Tiijuhtes ollive Rein Mägi, Anu Laarmann, Helve Joon, Margus Mõisavald, Eda Niin ja Sirje Öruste.

Projekti lõpus saap viil valmis digitäädus läbi käit kotuste kohta. Sellege saap tutvust tetä Mulgi valla kodulehe pääl.

Projekti jaos and raha Rahvakultuuri Keskus.

Kerstin Rei, Mulgi vald
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Mulgimaa laste 24. vulklooripäe Paistu koolimajan 19. paastukuu päeväl kell 10

Mulgi Kultuuri Instituut oodap Mulgimaa laste vulklooripäeväl kikki Mulgimaa 5-6aastesi lasteaialatsi.

Päeväkavan:

- Mulgi Pidü kava kokkumängmine,
- üttenkuun lustmine,
- tänämine.

Pane oma rühm kirja e-postige
alli.laande@gmail.com või kõliste 523 9232.

Mulgi Kultuuri Instituudi välläanne Üitsainus Mulgimaa
Aalehe välläandmist toetep Ravakultuurikeskuse Mulgimaa perimuskultuuri toetemise abinõu.

Toimetus:

e-post: ajaleht@mulgimaa.ee
post: Mulgi Kultuuri Instituut, Leerimaja,
Kulla küla, Mulgi vald, 69509 Viljandimaa
toimendei: Kristi Ilves, tel 5344 8176
rükiarv: 2500, rükk: OÜ Vali Press

Toimendusel om voli kirjatükke parande ja lühembes tetä.